

Trubarjevo priznanje 2019

Trubarjeva priznanja podeljuje Narodna in univerzitetna knjižnica od leta 2008 za **pomembne prispevke k ohranjanju nacionalne pisne kulturne dediščine**. Priznanje se podeljuje posameznikom ali pravnim osebam, ki so pomembno prispevali oziroma imajo pomembne zasluge za varovanje in ohranjanje nacionalne pisne kulturne dediščine. Trubarjevo priznanje je v obliki diplome in ga je možno prejeti le enkrat, podeljuje ga komisija za podeljevanje Trubarjevih priznanj v sestavi ddr. Nataša Golob, dr. Jasna Malešič in mag. Marijan Rupert. Prejemnika Trubarjevega priznanja za leto 2019 sta **dr. Miklavž Komelj** in **dr. Anton Janko**.

Utemeljitvi Trubarjevih priznanj

Dr. Miklavž Komelj

Dr. Miklavž Komelj je brez dvoma eden najvidnejših literarnih predstavnikov svoje generacije. Ne le literarnih: njegovo delovanje sega tudi na druga področja, predvsem umetnostne zgodovine. V njegovem raziskovalnem in publicističnem delu se senzibilnost umetnika prepleta s perspektivo znanstvenika, kar mu omogoča, da na svojstven, povsem osebni način interpretira literarna in likovna dela in povezuje preteklost s sedanjostjo. Doktoriral je iz toskanskega slikarstva v 14. stoletju, torej s historično temo, kar pa mu ob njegovem skoraj enciklopedičnem znanju predstavlja ne le miselno orodje za globok uvid v zgodovino umetnosti pač pa tudi temelj za vsakokratna razmišljanja o modernem in celo sodobnem času, ki je večinoma v centru njegovih raznolikih interesov. Številnim pesniškim zbirkam se pridružujejo odlični knjižni prevodi predvsem klasikov moderne poezije ter znanstvene študije in izvrstna publicistika. Znan je tudi kot karizmatičen predavatelj, ki uspe svoje iskreno navdušenje za literaturo in umetnost naravnost nalezljivo prenesti na poslušalce. Seznam objavljenih knjig in člankov je podobno kot seznam zasluženih priznanj za njegovo delo dolg in vreden občudovanja: prejel je že večino najuglednejših državnih literarnih nagrad, za poezijo nagrado Prešernovega sklada, dvakrat Jenkovo, Veronikino, Župančičevo ter Rožančevo nagrado za esejistiko.

Poleg dejstva, da je Rokopisni zbirki NUK podaril že precej gradiva iz svojega osebnega arhiva, je aktivno sodeloval pri pridobitvi zapuščine danes skoraj pozabljenega avtorja Vojka Gorjana. Na podlagi gradiva je nato pripravil in uredil ter pri založbi Beletrina izdal izbor neobjavljenih del iz njegovega literarne zapuščine v knjigi *Planetarium* (2013). Podobno je posredoval tudi pri zapuščini pesnika, publicista in aktivista Jureta Detele. Na lastno iniciativo je najprej z veliko mero občutljive sozvočnosti z njegovim poetičnim jezikom uredil pesnikovo rokopisno zapuščino v NUK ter iz njegovega raznolikega in obsežnega opusa uredil in izdal najprej dve knjigi tekstov in fragmentov iz Detelove zapuščine z naslovom *Orfični dokumenti* (Hyperion, 2011), nato pa spet na podlagi tega primarnega vira pri založbi Beletrina objavil Detelove *Zbrane pesmi* v dveh knjigah (2018). Plod njegovih večletnih prizadevanj in osredotočenega trdega dela v Rokopisni zbirki NUK je bila lanska, lahko zapišemo kar monumentalna izdaja doslej neobjavljenega dela literarne zapuščine Srečka Kosovela z naslovom *Vsem naj bom neznan* pri založbi Goga. Verjetno je odveč napisati, da je vse omenjene izdaje opremil z obsežnimi strokovnimi komentarji in natančnimi opombami.

O Miklavžu Komelju so nekoč zapisali, da je že po prednikih podedoval strast za starimi dokumenti in knjigami, ki jih sam obuja iz zgodovinske pozabe. Prepričani smo, da ga bo njegov ustvarjalni iskateljski nemir vodil še v številne podobne projekte, a vendar mu Trubarjevo priznanje že letos podeljujemo za njegov izjemen prispevek na področju skrbi za usodo nacionalne pisne kulturne dediščine.

mag. Marijan Rupert

Profesor dr. Anton Janko

Profesor dr. Anton Janko se je zapisal v zavedanje o humanističnih razsežnostih in poslanstvu Filozofske fakultete kot eden raziskovalcev, ki široko in vsestransko osvetljujejo našo kulturno preteklost. Posvetil se je razjasnjevanju literarnih stvaritev iz preteklih stoletij in poleg tega smo vsi, ki smo ga srečevali na hodnikih Aškerčeve 2, smo vedeli, da je tudi eden najbolj priljubljenih profesorjev. Ne samo brezmejno znanje, ki ga je oberoč razdajal vsakomur, ki ga je vprašal in poslušal, ampak je oseba, ki je vedno žarčil ljubeznivost, mir, predanost, modrost. Vedno ga je lepo srečati in se pogovoriti, čeprav sem vedela, da so obveznosti, ki jih nalaga predstojništvo oddelka za germanske jezike in literaturo, prodekanstvo ter vodenje Inštituta na oddelku za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko, dovolj za še tako široko ramena. Vem, da se je kot eden najboljših profesorjev požrtvovalno odločil za te naloge, čeprav ga je raziskovalno delo vleklo drugam.

V svojem raziskovalnem delu ni bil dr. Janko ozek specialist, ob velikih pregledih nemške starejše literature, namenjene mladim kolegom (mislim na *Altdeutsche Texte* oz. *Staronemško berilo* in *Deutsches Lesebuch – von Luther bis Goethe*), se je pogosto vračal k *Anastaziju Grünu*. Naju so povezovale brvi rokopisnih stvaritev: na Filozofski fakulteti je predaval zgodovino starejše srednjeveške književnosti, zgodovino nemškega jezika in nemške historične slovnice. Velik del svojega opusa je zatorej namenil srednjeveški posvetni književnosti, ki je povezana z našimi protagonisti in našimi kraji. Malokdo ne pozna prevoda Spominov Helene Kottaner in pesmi treh nemških viteških lirikov, Žovneškega, Gornjegrajskega in Ostrovškega, ki jim je dodal kulturno-zgodovinsko umestitev.

A kakor vemo, so v zbirkah Narodne in univerzitetne knjižnice nekateri fragmenti srednjeveškega posvetnega pesništva, ki jih je z znanstveno predstavitevjo in interpretacijo pomena in bivanja teh literarnih del v dvorni kulturi postavil v javnost. V svojih razpravah jih je opredelil kot pomembna dokazila visokih umetniških stvaritev pri nas. Naj posebej omenim razprave o epu *Parzival Wolframa von Eschenbacha* iz zgodnjega 13. stoletja, ki je za nas, Slovence zanimivo tudi zato, ker so natančno opisani kraji okoli Celja, Rogatca, Hajdine, pa tudi Dravo in potoček Grajeno. Potem je v NUKu še znameniti fragment iz epa *Wigalois, Wirnta von Grafenberg*, tudi iz zgodnjega 13. stoletja, ki je eden najboljših dosežkov Arturijanskega cikla v nemškem jeziku. – Protagonistom te kulture, ki jih je umestil v etično in moralno paradigmo svojega časa in poznejših, je dr. Anton Janko namenil imenitno, mnogo vidikov obsegajočo razpravo *Viteški pesnik kot ustvarjalec viteškega mita* ter s tem počastil razstavo »Vitez, dama in zmaj« pred nekaj leti v Narodnem muzeju.

S Trubarjevim priznanjem izreka Narodna in univerzitetna knjižnica dr. Antonu Janku zahvalo za znanstvene predstavitve in interpretacije spomenikov srednjeveškega pesništva, ki so se ohranili v tukajšnjih zbirkah rokopisne dediščine.

ddr. Nataša Golob